

VO TYM, JAK ŠTATL SPLAŠIL SVÝ MÉNO O PŮVODU NÁZVU MĚSTA

Toto sortu hokajó do placu
namisturovaní Čajzli z Práglu:

Tuto vezzi šířl hlavně naši pražšít
spoluhobčáne:

Prý, dyž prařofur Morava se své saje
no doštatil na flek, kde se brabčí
Svratka se Svitavó, vyhópl na Špil-
bergl, hodil čučku vokolo a hókl do
placu:

„BRI No – ale vegeiti se tu dá...“

Prý, když praotec Morava dorazil
se svými kmeny na místo soutoku
Svratky se Svitavou, vystoupil na kopce
Špil, rozhlédl se po kraji a pravil:

„BRI No – ale bydlet se tu dá...“

Zichr gónmete, že je to natuty křivá
válka. Štatl Bmo své méno kopol podle
beletně starýho vopevněnýho kéru
Bmen, keré ubóchlí jako varu nad
štrekama, po kerých valili kaufmani
za svéma tehďšíma kšelfama. Vopev-
něné ker házel sicnu asi na berglu,
kde je věil Petkirch, ale natuty vám to
nikdo nehókne, protože to žádné
nezmałl šřajbnóř do nějaké bichle.

Taky staroslovanský méno pro
bahnisko, kalisko a vůbec brajgl z roz-
močene hródy byl šiond hodit štatlu
méno. Tomu brajglu a šličehě z hródy
a vasrovíce starý Slovanl hókali „brn“.

Jistě je vám jasné, že tato vezze je
vysloveně falššná. Město Bmo své
jiněno pravděpodobně odvozuje od
legendární pevnosti Bmen, která byla
vystavěna jako ochrana cest, kde tehdy
panoval čilý obchodní mch. Pevnost
byla pravděpodobně situována na
kopci, kde se dnes nachází Petrov,
ovšem o její skutečné poloze neexis-
tují žádné písemné záznamy.

Také staroslovanský výraz pro
bahno, kal a bláto je další možností,
jak město získalo svůj název. Pro bláto,
bahno či kal staří Slované používali
výraz „brn“.

*Již za dob římského impéria vedla brodem přes Svratku významná obchodní cesta. Nacházela se někde v oblasti dnešního Starého Brna. Pravděpodobně zde byla křižovatka více významných cest. Dá se tedy předpokládat, že už v této době se zde usazovali lidé. Takže když v roce 623 krájec Sámo sjelchocoval slovanské kmemy, jezdil již kolem prvních osad. Měsťady řěky a blízkost nedalekého sou-
toku dodávající okolí těchto cest charakteristický vzhled, který se nám dodnes zachoval v názvu ulice
Hřinky čtvrti Komárov a ostatně i v názvu samotného Brna. Staroslovanský výraz pro bláto, bahno,
kal (= brn, popř. brny) je skutečně považován za základ dodnes používaného městského názvu.*

*Zmínku o hradu Bmen můžeme nalézt ve zřetelně Kosmově kronice, opěšněm umístění hradu
se zde však nedočteme. Odborníci se domnívají, že státní pravděpodobně na petrovském ostrohu.*

Toho umístění se zdá logické, i když existují také domněnky, že by se mohli nacházet spíše v oblasti Starého Brna.

Prarodná slovanská osada, rozkládající se poblíž brodu přes Svatou, se od 13. století začala nazývat Staré Brno. Na východní straně státního oštuhu (praděpodobně) se zeměpanským hradem Binen se nacházela další slovanská osada. Ta byla situována přibližně do oblasti kolem dvořní Měnišské brány. K těmto osadám postupně přibývaly další, ve 12. a 13. století zakládané kolonisty ze západní, jihozápadní i severozápadní Evropy. Všechny tyto osady v první polovině 13. století splynuly v městský celek — Brno.

VO ZDERADOVÝM SLOUPU O ZDERADOVÉ SLOUPU

Kníže Konrád byl beletné vopruz a užze vadil gemánšském do gēbšišu. Tím špicové vyváčil lehčíší všíší z Pygētu. Ze stalu na to v Pygētu házeli kakté, Konrádské ale nasíval furt, až leho měl jeho brátrahing Vráta První plny helony. Hókl do placu, že mu za tonatubý beletnémezchodíš sandál, spakovat užžo sojnu vojclá, svýho přitřobýšho konágha Břítu a, vo tym zádná, aji batál, vyho kemy Zderadskýho ze Svob-lontu. Rytíšké Zderad byl už staré pedál, ale kecl-lábka mu fachtla špicové a king Vráta První jeho namakany kydy toltáe baštil. A tak cedit sojnu v jánu deset kila, devát pětak a kósek doklapala k Brnišku a hodlita stenu u Svítary. Morigen porvalijo na Brniško.

King Vráta První házel stenu v rolovým hangáru v kempu u Svítary v grči se svým synátorem Břítou. Glegal vajnoš a se sajno lampiónů do helpecu ždímalí budky, jakó betalno fignó morgan nasklóbnót. Konrádském v Brnišku gēbiš. Najedno vrukl do hangáru rytíšké Zderad a hókl:

„Héle, Slávo. Stopni glegáčku, vyhuč z hangáru a hod vojclám kingálské hantec. Borti só ná ně špicové natěšeni a morgan to natuy žádná brnkacka nebude, tak ať kóřjjo, co majíó bóchat!“

Jak valil čučku po hangáru, zblíkl Břítu, mázl po něm významné špiz a dohókl:

„Jo, a špicchnijim taky, ať majíó furt angie aus, neházó na to salám a račí

Kníže Konrád se s tuzosí jemu vlaštní silně packoval s Němci. Tím budil značnou neľbosť v Praze. Tam si toho spočítáhu sice moc necesímali, ale když s tím Konrád neměnil převzat, tak jeho bratru králi Vratislavovi I. došla tpeľtvcost (měl toho plně zuby). Dal se slyšét, že bratru řádně zinsá, sebral počátné vojsko, svóho ineligenct přitíš neopřívogčítlo syna Břítislava, samozřjmně, vřněho přitele Zderada ze Svoborice. Rytíř Zderad byl už starý muž, avšak rozumnou dosud velmi bystřho, a Vratislav I. se jeho moudřymí radami bezvyhadněřlál. A tak v roce 1091 přitáhl na dohled k Brnu a utábořil se na břehu řeky Svítary. Ráno podniknou útok na Brno.

Kráľ Vratislav I. se svým synem Břítislavem seděl v polním stanu v táboře u Svítary. Popijeli víno a se svými důstojníky promyšleli strategické postupy, jak nejlépe dáť zítra Konrádovým lidem v Bně na zadek. Najednou do stanu vthl rytíř Zderad a zvolal:

„Pohled, Vratislave. Odlož svůj pohar, vřídí ze stanu a promluv ke svým vojskům. Muži na tvé kráľovské slovo již netrpeľivé čekají. Zítra to nebude lehké, tak ať mžšstvo ví, co má dělat!“

Jak se rozhlížel po stanu, všiml si Břítislava, významně na něj pohlédl a dodal:

„A též jim pověz, ať mají neustále oči otevřeny, situaci nepodceňují

se ani necachtagó. Šak betelné kóřš, že jak borec zahučí do vastrovice, góme vobkolo leda tak kulový. At nám Komrádšú nesyadújő překvapívő mlatu.“

Lampióni sebő vod lochecu tlókli vo ponk. Šak špicové kóřši, proč Zderadské šplíchl takovo valku.

Jednő valli Vráta. První aji se svým končpkem do mixny kdesi v saských lomtech. Zonca tehďá betelné numplovava a byla težká hčna, dyž doklapali k Labi. A tak Břeta, mixna nemixna, scasnoval z kostry plechové baidres a vtrukl do vastrovice. Tam vařil namakaný plavecký svyly tak dlóho, až byli Vráťoví vojčhi pali a kingškyho, jungvirta mapišš germánšú říli. Vycasnovali je z vastrovice a s hołym gėbšsem ho zašili na jakési granec. Dyž to na finale proláti Břetovymu kingškyšmu fotov, tak se mu protahl ciferník jak guma vtrendáč a na fleku se mállem vyšajřil. Vo tym žáďná, že hned ze startu musel stopnot mixnové prohaz, ve druhé láně vysolil težké paki lovů, aby mhadýmu zalepl spasení lajfu, a s dlóho rařlió valli curyk do Cajzlovska. Jungvirtovi za to síce rozhodli sandál, ale mlata byla v gėbšsu.

Vo tym žáďné hantec, že Břeta, jak zgoml co Zderadské šplíchl, lapl rařčata do kšicna a vububal jak bahmisko: „Co to tadu valš za levý klíny, ty chorošu hrbaté, krpate, vykylbovančí! Dávě majžla, at za ty kvýy vode mé nekopjš betelné na hndku!“

Ryřské mázl na ciferník posměšně škleb a hanýřoval kingškyšmu:

a raději se nerozpyřují ani koupaním. Však dobře víš, že jakmile muž vsounpí do vody, neví, co se kolem děje. At nás Komrádšú nepřekvapí nenadálym útokem.“

Disjovníci se rozzechkali, až seboundkuli o sířli. Vžďřt velmi dobře věděli, proč to Zderad řekli.

Jednou se Vraťslav I. vypravil i se svým synem na valčenu výpravu do Saska. Slunce tehdy prařilo a bylo velké vedro, když dorazili k Labi. A tak Břetšlav, válka neválka, odložil svoji zbroj a skočil do vody. Plaval v řece tak dlouho, až Vraťslavovi vojáci přešli a on byl spařčen germánšky mi zvědy. Vyřáhl královského mladřka rovnou z vody a tak jak byl ho uvezřili na jednom hrade. Když to poté dali na vědomí Břetšlavovu královskému otci, tak se mu protáhl obličej a na místě mállem omdlel. Není řeba dodávat, že valčené tažení musel okamžitě ukončit, za Břetšlavův život zaplatit velmi tučné výkupné a s dlouhým noseem odřahnou zpět do Cech. Mladému za to síce dal pěkných pár faceck, ale valčena výprava byla ztracena.

Proto není divu, že Břetšlav, jakmile zastlechl Zderadova slova, celý zvrul v obličej a vykypěl směem:

„Co to zde vyprávíš za smyšlenky, starče s hrbeny, hloupy! Dávěj si pozor, at té za ta slova vlasni rukou neztrestám!“

Ryř se posměšně zašklebil a obřátil se na krále:

„Hele, slávo. Mázni Břetšlavu sajmu vojčů k vasnu. Mladě z toho bude mětnatury težké radovavec a dyby se cělil hlt zaprasené, muže aspoň haluzó ciferník vosplochnóti!“

Z lampasáku vyhucelo další hafo lochecu, jenom Břeta se natókl jak cepelin a hóki:

„Kdo je tadu zaprasené? Tak leda ty! Ve tym kėtu musí byř teda težké brajřl, dyž mu hókajő Šváb-lont! Zichřtan nemozųjő, jenom šváb, ale natuty aji blechy a rařš. Věli sis tebo koly zahlásáme konečnu mlay, tak té za ty křivý války zarėpnu jak frogála, šřajbni si to betelné za ovary, ty pedále jeden starč! Dódyne s buďkó toač vřl-zanoř!“

Ryřské zgoml, že řelil. Rychřoval se hóknot v omuvné hantec, ale Břeta sebő zacasnoval a vyhřcel z hangarů aus. A za nim řel jak z kina tři namistřovaní lampasáčů kalósci, kėři s nim vařili v hoipecu.

Kingřl Vráta z toho měl težkó depku. To se zichř nemělo máznot do grčce. Byl na Zderadskýho aji nakřklé a vallo mu dyňó, že ryřské už je řakt starč a měl by račl házet sícnu na svým kėtu, než před mlato vařil brajřl v sajlně lampiónů. Ale levingston měl nastópit naturu ešře betelněšš. Jungvirti dlachnil basu s Břetío tak řest, že se do hoipecu dohókali, lapl mečály a Zderadskýho, kėrč měl z kalimovčch grymlovčch kėřů betelné navalenó prostatu a hrml za hangar klast kamencu, potmě na pažitu u vasnu zarėpli.

A tak morgem našli kosřru starýho ryřskýho, s dřuznama po mečálech.

„Pohled, Vraťslave. Můžš umisřit Břetšlavův oddíl přímo k vodě. Určítě tím svěho sypa porěšš. A kdyby se náhodou cělil necišř, můžš si alespoň rukou obličej omýř!“

Disjovníci se znova rozzechkali, jen Břetšlav se nafoukl a vykřikl:

„Kdo je tadu necišř? Jedině ty! Tyé sířlo musí byř sířně zmedřšeno, když mu řřkají Švábence. A určítě se kam nevyškřtųjř pouze šváb, ale i blechy a polkami. Nymí si s tebou prsy špinit nebudu, ryřř, ale ihned po skončeni bivy té za ta posměšná slova zapřichnu jak řabu, řáďně si to zapjš za usř, starče jeden letivř! Dědku s hlavou dočísřa prážnouř!“

Ryř poznal, že přestřřil. Chvřtal se omuvř, ale Břetšlav sebound škuřli a stran opusřil. A za nim chřvaně pospřchali řř mladř natoukani disjovníčči, Břetšlavovi nejbliřř přřatele.

Křal Vraťslav byl tou událostř sířně rozladěn. Tohle se opravdu nemělo stář. Měl na Zderada i zlost a popřř si uvědomil, že je ryřř už opravdu starř. Měl by raději zůstat sedět na svém sířle, než před břitvou vnašřet rozkol do dšřjovníckého sboru. Ale ta nejhoršř událost nanejř teprve čekala. Mladřci s Břetšlavem cřřli tak sířně, že se společně domluvřli, popadli meče a Zderada, který měl z chladných kamenných sířel sířně zřymřonou prostatu a pospřřchal za stran vykřonat svoji pořřebu, pod roušřkou tny na trávě u řěky zavřřžřli.

A tak ráno našli mřřvé tělo starčého ryřře, s ranami od mečů, už úřřně

Vo tmv žadné hanec, že už nedechal. U3 byl aji kaltnové. Kingálské vyl jak šakal, ale Zderadskýho tím curyk do lajfu vrahnot nezmačl. Manné Břetia vallll serpenýny, že von to natuuy nefachčl, že chlél Zderadskýho zarčpnot až po mixné, a to vlahmima haluzama, for jé lajpl jak malýho kimdoša a natvrto mu vysadil téžké přlplesk. A tak se mlade vycchl, spakoval svo sajnenu vojčlta a vzal kramle za krpavý bergle k lonu, keyrnu hókali Zábrdty.

V Brnisku zatun Komrádské házel čučku ze špice graceny a dlaechnil budku v klepetech. Je to všecko v gčbišu. Germáni na ně na finále hodili betehné kakač a silbované hefl nedoklupal. Ted zichr házijo sicnu v Dederónsku a lochčijo se, jak se v Čajzlovsku do hopecu rychtijo sami sobě zakróvit křkovicó. A Vraća má před štatem vojčl téžký hafo. To Komrádské néni štond zmákróu. To zichr zacólči řěpo.

Ale nezacólčil. Jeho šochla Virpirk to lapla do svěče klepet a na sólvku naklapala za Vraćio. Tam mu valila do dyné jedy, že jeji džek to vlahné nuygónnal a že všecko mážli do hopecu germánařl. Klavírovala kingoví do štyrce tak dlóho, až ji to zichr bařil. A tak na finále žadná mlata nebyla. Na samé šlus si braři hophil kolem křkovic a spařili se do mrtva.

Kostru Zderadskýho pak ve vasru Svitavy vosplochl sám Břetia, keré stopl svý papřčení a naklapal curyk. Pak ryřlšýho v oleplli fajnovym vohozem a dotlačili do Sváb-lonu. A na břehu Svitavy dal Vraća Prvni fachčl betáhné

vychladlé. Král žalostně narřkal, ale Zderadoví živo navrařit nemohl. Manné se Břetšlav omlouval, že s řimle opravdu nemá nic společného, že síce Zderada zabřl chlél, ale až po bitvě, a to vlahmima rukama. Otec ho popadl jak malé dítě a hned na místě mu uřlédřil pořádný výprask. A tak se mhadik urazil, sebral svřj oddíl vojska a stáhl se za nížké kopce k osadě jntěnem Zábrdovic.

V Brně zatun Komrád hleděl zhradní věže do krajce a držel hlavu v dlaech. Vše je ztraceno. Němčí ho nakonec zradili a silbovaná pomoc nedorazila. Ted určité sedl pěkně v Německu a chechtaji se, jak se v řechách chysřaji vzájemné sízrakouti křkem. A Vrařslav má před městem vojska skutečně mnoho. Tohle Komrád nemá šanci zvládnout. Tohle určité zaplař vlastní hlavou.

Ale nezaplařl. Jeho manželka Virpirk vzala události do svých rukou a tajně se vypravila k Vrařslavovi. Prozradila mu, že jeji manžěl je v tom úplně nevinné, že to všechno byl vlastně nápad Němčů. Nedala se odbyř tak dlouho, až ji král uvěřil. Nakonec se žadná bitva nekonala. Na závěr si oba braři vzájemně padli kolem křkú a smř řadné oslavili.

Zderadovo řélo pak ve vodách Svitavy omyl sám Břetšlav, kerý mezřím vychladl a vrařil se zpět. Pak ryřlře oblěklí do slavosmřho roucha a dopravili do Švábencie. A na břehu Svitavy dal Vrařslav vybudovat nád-

řépané grymlové sloup, aby každé, kdo jé zblikne, hodil vzpomínáčku na špicovyho Zderada, ryřlšýho ze Sváb-lonu. A mážl jé na flek, kde Zderadskýho zarępll.

Ale Svitava se tehdá řšité hemžila jak užovka, keró nejáke karósek řlkl pryřlem durch cem; vyváhla novodurovó řkarpnu a Zderadřv sloup najedno házel sicnu na druhym břehu. Do placu se hókalo, že aji vasř valil aus z fleku, kde ubóchlí takové levé mord.

A ten řpicové řépané grymlové sloup můžete dovčřl zbliknót na fleku, kde se řreka Křenová převelslavává na řreku Olomóckó.

hermé zdobeny kamenný sloup, aby každý, kdo jé uvdl, vzpomněl na dobhého Zderada, ryřlře ze Svábencie. Sloup pak postavili přřsně na to místo, kde byl Zderad zavržděn.

Ale Svitava, kerá tehdy řšité nebyla regulována a sroboohně si meandrovála, kam ji napadlo, vymřela nové koryto a Zderadřv sloup se ocitnul na druhem břehu. Povřdalo se, že ř voda se vzdáhla z mřsta, kde byla spáchána tak hnusná ukládná vražda.

A ten nádherné zdobeny kamenný sloup si můžete dohčes prohlédnout v mřstech, kde ulice Křenová přechází v Olomouckou.

Časřj král Vrařslav I. po smřtí svého bratra udělného kněze olomouckého. Oby vypnul jeho manželku Eufemii i s řjřmí atěma syny z Olomoucka. Nřšlřstně vidory s řářmi se ujřl brnřšřj udělný kněz Komrád, řimž dořlo mezi nřm a jeho bratrem Vrařslavem k rozřřze, kvřd v řerovenci roku 1091 vedla ke vřstupu vojsk řeského krále na Moravu. Vojskřm vedl sám král spřou se řřmřm synem Břetšlavem.

Zderad ryřlře ze Švábencie je historická postava. Vypravřy královského vojska k Brnu se skutečně zřstřlil. Podle Kosmovy kroniky byl na popud uraženého Břetšlava zavržděn, což vedlo k rozřřze mezi Vrařslavem a jeho synem a ve svřm dískřlku k rozřřzení Vrařslavova vojska.

Panř Virpirk je historická postava. Byla manželkou kněze Komráda. Př rozřřze mezi oběma bratry v roce 1091 na vřstřni pět podhřla diplomatikou mřsi do tábora vojsk krále Vrařslava I. a podářla se ři mřzřcí vojřnskř konřřli odbrátili.

Nádherné zdobeny gotický sloup můžete dohčes uvdl na břehu Svitavy, tam, kde konřl ulice Křenová. Ale má to háček. Pokud tento památník má přřjřpomněl události z roku 1091, v řadněm přřpadě nemohl býl vybudován ve sbihu gotického, neboť v ře době se řšité taklo nestavělo. Sloup tedy bude o nřřkou tu slozku řet mladřř. Proč byl ředy vzřřčen? Jeho účel je dohčes nřjasny. Historikové se domněvřj, že označoval hranici doszhu přřava města Brna, se všemř vyhodami i přřtřnorem. Je tomu ale skutečně tak? Proč je v tom přřpadě pouze uvjedně řesty k mřstřu? S řm si nevěřl řady vědč, s řm si povřdala lidová jantazie. Povřřšl o ryřlř Zderadovř je nepřznámřř. Ale řimě povřřř vyřřtřvřřj o neovřnřm mřnřčionř a řpřřřřř, kvřřl býl z řreřtu za řřva pohřřeni do základů sloupu, a o mnozřřj řřnřř událostech. Mřřsme si uvědomř, že nadalako